

Analiza stanja obrazovanja i zapošljavanja kategoriziranih sportaša, uključujući i sportaše s invaliditetom u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji

Promocijski dan „Karijera nakon sportske karijere“, Zagreb, 12.12.2013.

Promocijski dan je održan u Športskoj gimnaziji u Gradu Zagrebu, u četvrtak, 12. prosinca, 2013. godine. Sudionicima su se obratili organizatori Promocijskog dana Slobodan Matković, ravnatelj Športske gimnazije, Biserka Vrbek, pomoćnica tajnika Hrvatskog olimpijskog odbora i Boris Makarun, dopredsjednik Zajednice sportskih udruga i saveza Zagrebačke županije te gosti: Nataša Muždalo, prof. u ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i Damir Knjaz, dekan Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na skupu su sudjelovali imenovani koordinatori Josip Košutić ispred Hrvatskog školskog športskog saveza i doc. dr. sc. Sanja Ćurković u ime Hrvatskog akademskog športskog saveza, te učenici i nastavnici škole.

S obzirom na program Promocijskog dana, analizu stanja možemo podijeliti u četiri dijela: 1. Analiza programa koje provode zajednice sportova (Zagrebački športski savez i Zajednica sportskih udruga i saveza Zagrebačke županije), 2. Mogućnosti i potrebe zapošljavanja stručnih kadrova u sportu, 3. Mišljenje i iskustva aktivnih i bivših sportaša uključujući i sportaše s invaliditetom te 4. Analizu posebnih uvjeta i potpore koje nudi Športska gimnazija i visokoškolske ustanove.

1. Analiza stanja – programi zajednice sportova

U prezentaciji stanja stručnih kadrova u **Zajednici sportskih udruga i saveza Zagrebačke županije** problem predstavlja nedostatak kvalificiranog kadra. Od 620 osoba koje su uključene u sustav, 29 osoba su profesionalni treneri, 410 je honorarno angažiranih te 181 volontera u 231 sportske udruge u županiji. Analizom je utvrđeno da 107 osoba ima kvalifikacije za rad te se ističe potreba školovanja stručnog kadra u sportu. Podaci koji se odnose na financiranje pokazuju veliki pad sredstava za stavku obrazovanje za 2013. godinu (30.042,00 kn) u odnosu na 2011., odnosno sufinanciranja polaznika. **Mladen Budinščak, prof.** ističe potrebu promocije i motiviranja sportaša za studijske programe u sportu i srodnim djelatnostima.

Analizu u Gradu Zagrebu je predstavio **Goran Romić, prof. prema kojoj Zagrebački sportski savez** u bazi ima ukupno 339 trenera u profesionalnom odnosu od kojih 123 (37%) ima visoku stručnu spremu, a 72 (22%) višu stručnu spremu. Do 2012. godine provodilo se sufinanciranje školovanja pri Društvenom Veleučilištu na Kineziološkom fakultetu ili trenerski tečaj u organizaciji Hrvatske olimpijske akademije, dok se od 2012. god. sufinanciraju samo programi usavršavanja trenera (seminari, kampovi i sl.). Svim profesionalnim trenerima je omogućeno stručno usavršavanje (međunarodna znanstveno stručna konferencija Kondicijska priprema sportaša) u organizaciji Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U organizaciji Zagrebačkog sportskog saveza provode se predavanja i radionice za profesionalne trenere iz različitih područja kao što su ozljede, prevencija i rehabilitacija, prehrana sportaša, rad s mlađim dobnim skupinama, psihološka priprema sportaša.

2. Analiza mogućnosti zapošljavanja u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji

Marija Halić, rukovoditeljica Odsjeka posredovanja i pripreme za zapošljavanje prikazala je kretanje na tržištu rada zanimanjima iz djelatnosti sporta (profesor tjelesne i zdravstvene kulture, sportski trener, nastavnik – učitelj tjelesne i zdravstvene kulture, voditelj sportske rekreacije). S navedenim zanimanjima krajem listopada 2013. godine na razini Grada Zagreba i Zagrebačke županije bilo je evidentirano 278 nezaposlenih osoba. **U prvih deset mjeseci ove godine Zavodu je za navedena zanimanja prijavljeno 153 potreba za radnicima, a iz evidencije nezaposlenih zaposlilo se 108 osoba.** Prema Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, poslodavac nije obavezan Zavodu prijaviti svoje potrebe za radnicima, te prikazani broj potreba može biti veći. **Zavod provodi Zakon o poticanju zapošljavanja i Nacionalni plan poticanja zapošljavanja u sklopu kojih je definirana mjera stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, koja omogućuje nezaposlenim osobama stjecanje prvog iskustva i radnog staža u stečenom zvanju i na taj način podizanje konkurentnosti na tržištu rada i ispunjavanje uvjeta za polaganje stručnog ispita za zanimanja za koje je isti potreban.** Krajem desetog mjeseca ove godine na razini Grada Zagreba i Zagrebačke županije bilo je evidentirano 193 profesora tjelesne i zdravstvene kulture, u prvih deset mjeseci ove godine prijavljeno je 114

potreba za spomenutim zanimanjem, dok se evidencije nezaposlenih zaposlilo se 114 profesora tjelesne i zdravstvene kulture, a u istom razdoblju novo prijavljenih je 207.

Osim vođenje evidencije o nezaposlenosti, **Zavod prema nezaposlenim osobama pruža usluge usmjerene na pripremu za zapošljavanje, posredovanje pri zapošljavanju, profesionalno informiranje i savjetovanje, uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja, informiranje o mogućnostima obrazovanja i uključivanja na tržište rada, te materijalnu pravnu zaštitu za vrijeme nezaposlenosti.**

Aktivnosti se odvijaju kroz individualno savjetovanje, grupni rada, različite radionice usmjerene na razvoj kompetencija za uspješno traženje posla, info-seminare, te uključivanje nezaposlenih osoba u projekte u ulogi korisnika. Iskustva pokazuju kako prilikom izbora kandidata, vrlo često poslodavci daju prednost socijalnim kompetencijama i osobinama ličnosti pred stručnim znanjima (sklonost timskom radu, međusobno poštovanje, poštivanje zadanih rokova, poduzetnost, inicijativnost, upornost, fleksibilnost, izdržljivost, odgovornost, dobra organizacija vremena, samodisciplina i dr.), a to su upravo kompetencije koje imaju sportaši.

Kako bi **bivši sportaši svoje socijalne prednosti znali prezentirati i pozitivno istaknuti prilikom razgovora za posao nužna je njihova edukacija vezana za područje aktivnog traženja posla. Edukacija bi trebala uključivati sljedeće teme: pripremu molbe i životopisa, kako se pripremiti za razgovor s poslodavcem, kako se prezentirati kod potencijalnog poslodavca, kako uspješno komunicirati i ostaviti trajno dobar dojam.**

Uz kvalitetnu pripremu za aktivno traženje posla, jer traženje posla je proces i vrlo zahtjevna aktivnost, potrebno je u javnost jače istupati kroz informiranje i predstavljanje pozitivnih i uspješnih primjera zapošljavanja bivših sportaša.

Prema Nacionalnom planu i programu za zapošljavanje propisuju se svake godine mjere usmjerene na poticanje motivacije za zapošljavanje, sufinanciranje i financiranje obrazovanja i sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba i drugih skupina nezaposlenih kojima prijeti socijalna isključenost kao i skupinama kojima prijeti dugotrajna nezaposlenost zbog gubitka zaposlenja. Mjere koje se provode u 2013. godini su: o paket mjera za mlade „Mladi i kreativni“ , paket mjera za posebne skupine „I posebnost je prednost“, paket mjera za osobe s

invaliditetom „Uključeni“, paket mjera za starije osobe „Važno je iskustvo“, paket mjera za dugotrajno nezaposlene „I mi smo za novi posao i učenje“, paket mjera za nezaposlene osobe romske nacionalne manjine, te paket mjera za poslodavce u teškoćama „Važno je očuvati radno mjesto“. U Zagrebu je osnovan Centar za informiranje i planiranje karijere kako bi pomogao stručnim savjetima zainteresiranim osobama. Rasprava je bila usmjerena na kompetencije koje imaju sportaši, te o predrasudama o sportašima kod zapošljavanja (medijski poznati).

3. Mišljenja i iskustva sportaša

U panel diskusiji sudjelovali su Mihovil Španja, Pavao Jozić, Mirna Rajle Brođanac, Ana Lenard i Ana Brnas Malenica. Mihovil Španja je posebno naglasio da obrazovanje ne smije biti „B opcija“ te potrebu promoviranja kompetencija i ostalih vrijednosti sportaša. Ističe da jedan dio sportaša nakon završetka sportske karijere postaje socijalni slučaj zbog neprimjerene pripreme i skrbi sustava. Ana Brnas Malenica završila je studij u Americi, koristila je stipendiju, te je na petoj godini bila pomoćni trener, i uspjela završiti tri stručne prakse (u Investicijskoj kući, HAVOR-u i Revizorskoj kući) što joj je pomoglo u samozapošljavanju. U Americi veliki tim ljudi skrbi o sportašima i vrlo dobro je organiziran i usklađen obrazovni sustav sa sportskom karijerom. Pavao Jozić je sportaš s invaliditetom u stolnom tenisu koji se susretao na početku srednjoškolskog obrazovanja s problemima usklađivanja obveza u školi i sportu. U drugom razredu imao je dogovorenu veća fleksibilnost školovanja osobito u usmenom odgovaranju što mu je omogućilo uspješan završetak škole, i upis u Studijski centar za izobrazbu trenera Kineziološkog fakulteta u Zagrebu. Mirna Rajle Brođanac, najtrofejnija sportašica u veslanju, bila je primorana promijeniti studij radi sportske karijere, budući da se zahtijevalo obvezno prisustvovanje na nastavi. Uz sportsku karijeru uspješno je završila Ekonomski fakultet i danas radi u Zajednici sportova Osječko-baranjske županije. Ana Lenard je uspješna sportašica u karateu i studentica 5. godine Kineziološkog fakulteta te postavlja pitanje neizvjesnosti karijere po završetku studija.

4. Analiza posebnih uvjeta i potpore koje nudi Športska gimnazija i visokoškolske ustanove

Športska gimnazija u Zagrebu u suradnji s bivšim učenicima, vrhunskim sportašima pripremila je prigodni film kao uvod u Promocijski dan „Karijera nakon sportske karijere“. Veliki broj vrhunskih sportaša kao što su Goran Šprem, braća Žugaj, Leonard Mesarić, Mihovil Španja, te sadašnji učenici sportaši i njihovi treneri u prigodnom filmu govore o osobnim iskustvima o dual karijeri tijekom srednjoškolskog obrazovanja u Športskoj gimnaziji. Kao jedina hrvatska škola za sportaše, osigurava veliki broj posebnih uvjeta kako bi učenici sportaši uspjeli uskladiti obveze u školovanju i sportu (rad u jednoj smjeni, fleksibilnost u školovanju, mentorstvo osobito za učenike koji izostaju veći dio školske godine zbog priprema i sudjelovanja na velikim natjecanjima, suradnju s trenerima i klubovima, stručno usavršavanje za učenike – sportaše organizacijom edukativnih radionica (o prehrani, dopingui dr.). Veliki broj nastavnika i prijatelja škole je uključen u rad Školskog športskog društva ŠPOGI. Škola prati svoje bivše učenike – sportaše koji nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja upisuju različite studijske programe kineziologije, ekonomije, prava i dr. Sljedeće godine obilježava 20 godina rada. Link za film:

<http://www.youtube.com/watch?v=cl4PQnCquVU&feature=c4-overview&list=UUmG4L1FyHOJPejpMu-bTJ6w>

Stručni studij za izobrazbu trenera Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu predstavila je **doc. dr. sc. Drena Trkulja Petković**. Stručni studij provodi se u trajanju 3 godine za stručnog prvostupnika – trenerske struke iz pojedinog sporta te specijalistički diplomski studij u trajanju 2 godine: stručni specijalist trenerske struke. Prednost studija je provođenje koncentrirano u nekom vremenskom periodu, završnost kao stručnog specijalista trenerske struke određenog sporta i/ili smjera te mogućnost zapošljavanja: u sportskim društvima, klubovima, fitness centrima, centrima zimskog i ljetnog turizma, centri za pripremu vrhunskih sportaša.

Posebni uvjeti studiranja za sportaše provode se kod upisa na Stručni trenerski studij za sportaše I. i II. kategorije, odnosno vrhunske sportaše ukoliko upisuju studijsko usmjerenje u kojem imaju kategorizaciju (redoviti studij). Sportaši I. – VI. kategorije vrhunskih, vrsnih i darovitih sportaša imaju pravo izravnog upisa na studij ukoliko upisuju studijsko usmjerenje iz sporta u kojem imaju kategorizaciju (IZVANREDNI

STUDIJ). Sportaši imaju mogućnost individualnog dogovaranja termina ispita, mogućnost izostanka do 70% s nastave ovisno o kategorizaciji, prijenos većeg broja bodova, odnosno ispita na sljedeću godinu studija, te produženi status redovitog studenta do 8. godina studiranja.

Dalibor Kiseljak predstavio je studijski program Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu (preddiplomski studij fizioterapije, studij radne terapije, sestrinstva, radiološke tehnologije, medicinsko-laboratorijske dijagnostike i studij sanitarnog inženjerstva te specijalistički diplomski studij sestrinstva, fizioterapije i sanitarnog inženjerstva). Dosadašnje iskustvo pokazalo je da se za studij fizioterapije odlučuju sportaši koji su se tijekom sportske karijere često susretali s ozljedama te su sportsku karijeru uslijed ozljeđivanja neplanirano ranije završili. Tijekom studiranja fizioterapije, a osobito po njegovom završetku studentima se omogućuje stjecanje praktičnih vještina i znanja, a po njegovom završetku zapošljavanje u sportu. Upravo zbog velikog broja sati vježbi (kabinetske, kliničke) koje su obvezne, studenti su često angažirani od strane nacionalnih sportskih saveza te se predlaže razmotriti mogućnost unapređenja suradnje. U Hrvatskoj je na 2140 stanovnika – 1 fizioterapeut dok je u Sloveniji omjer 1400 – 1 fizioterapeut, a u Švicarskoj je taj omjer 720 stanovnika na jednog školovanog fizioterapeuta. Poželjno je da sportaši upisuju u studij fizioterapije s obzirom na sportsko iskustvo. Veleučilište omogućuje fleksibilnost kod teorijskog predavanja no ne kod kliničkih i praktičnih vježbi u vidu organiziranja dodatnih termina, dogovora oko polaganja ispita, te mogućnost brojne izmjene u skupinama.

Visoka poslovna škola Libertas – Andrej Rubeša i Franjo Arapović

Međunarodno sveučilište Diu Libertas je jedino privatna visokoškolska ustanova koja provodi stručne i sveučilišne studije. Studij Poslovna ekonomija, Menadžment sporta i sportskih djelatnosti (preddipl.) – specijalistički stručni studij koji za razliku od drugih studija omogućuje prelazak na sveučilišni studij i studij Poslovne financije. Da bi omogućila stjecanje praktičnih znanja za vrijeme studija, Libertas provodi obveznu stručnu praksu koju studenti obavljaju u nekima od najuglednijih hrvatskih poduzeća čime se izravno potiče brzo zapošljavanje studenata tijekom i nakon završetka studija. Direktor sporta i sportskih aktivnosti u Libertasu je Franjo Arapović. S

obzirom da se veći dio nastavnog programa može provoditi putem e-učenja, predlaže se sportašima koji zbog obveza u sportu veći dio godine nisu u Hrvatskoj. Športski menadžer, voditelj marketinga, voditelj promocije, poslovi odnosa s javnošću i drugi komercijalno-financijski poslovi u športskim klubovima i udrugama kao i poslovi rukovoditelja i komercijalni poslovi su poslovi koje uspješni diplomant Libertasa može raditi nakon studija. Libertas priprema novi specijalistički diplomski studij.

Zagrebačka škola ekonomije i managementa (ZSEM) - Privatnu poslovnu školu čija je misija usmjerena na postizanje uspjeha u globaliziranom svijetu, odnosno omogućavanje studentima da u što kraćem vremenu razviju svoju karijeru predstavila je **Marija Perić**. Škola je dobila prestižnu akreditaciju AACSB kao jedina akreditirana škola u Jugoistočnoj Europi i u Hrvatskoj. Škola je prilagođena potrebama aktivnih sportaša s obzirom da se veći dio nastavnog programa i održavanje ispita provoditi putem Blackboard informacijskog sustava. Posebnost škole je razvijena međunarodna suradnja sa više od 100 sveučilišta diljem svijeta na koje odlaze studenti bez dodatnih troškova studija. Tijekom posljednjih godina velika je mobilnost studenata (57 studenata iz međunarodnih zemalja u ak. god. 2012./2013.) Za aktivne sportaše posebni uvjeti se provode u obliku: SPOT mentorski program, literatura, demonstrature – vid besplatnih instrukcija studenata viših godina studija, te (opravdan izostanak s predavanja, individualne konzultacije. Na Promocijskom danu osobno iskustvo je predstavio Boris Martinec, nekad učenik Športske gimnazije, bivši student ZSEM-a koji je uspio uskladiti obvezu 2x treninga umjetničkog klizanja dnevno, te je trenutno zaposlen u konzultatskoj kući upravo zbog kompetencija i vještina koje imaju sportaši, a koje su presudile u odnosu na ostale kandidate.

Visoku škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje N. Š. Zrinski predstavila je dr. sc. Marina Gregorić, dekanica Škole i studenti. Visoka škola nastala je na osnovu potreba za vođenjem malih i srednjih poduzeća. Posebnost škole je u organizaciji praktične primjene stručnih znanja, vještina i poslovnih tehnika osposobljavajući studente za poduzetništvo. U okviru Poduzetničkog inkubatora studenti na drugoj godini studija pokreću studentska poduzeća koja uz pomoć nastavnika i mentora djeluju na realnom tržištu. Po završetku studija Visoka škola,

studenti nastavljaju raditi kao poduzetnici uz mogućnost stručne potpore Škole. Studentski poduzetnički inkubator osnovan je pod pokroviteljstvom Ministarstva gospodarstva rada i poduzetništva i Hrvatske gospodarske komore. Sportaši upisom u ovu školu usvajaju potrebna znanja, vještine i generičke kompetencije potrebne za samostalnu djelatnost u sportu.

Zahvaljujemo moderatoru skupa Ani Kotzmuth, prof.
Promocijski dan je završio u 17.00 sati.

Zabilježila:

Romana Caput-Jogunica, koordinatorica Projekta

